

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาการรักษาของผู้ป่วยโรคเรื้อนใหม่ก่อนมารับการรักษาที่ถูกต้อง ที่สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ได้สร้างขึ้นเองตามเนื้อหาและได้ทำการหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มารับการรักษาที่สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งที่ 2 เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ง่ายต่อการทำความเข้าใจในการตอบและมีความถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน 2537 ถึง วันที่ 26 กรกฎาคม 2537 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสและใช้โปรแกรม Ethnograph วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา 1-4 อ่านเขียนภาษาไทยพอได้ ส่วนมากอาชีพรับจ้าง จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าอาสาสมัครเกือบทุกคนไม่ทราบว่าเป็นโรคเรื้อนชนิดไหน มีความเชื่อและการรับรู้เกี่ยวกับโรคเรื้อนว่าเกิดจากเวรกรรม ซึ่งคนในสมัยก่อนถ้าเป็นจะถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน โรคนี้ติดต่อทาง กิน ดื่ม สัมผัสน้ำมูกน้ำลาย และมีสัมผัสทางเพศ กับผู้ป่วยมากที่สุด การรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันน่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อได้ คนทั่วไปเรียกโรคนี้ว่า จี๊ดตุ๋น โรคเรื้อน ลมหลวง ไทก้อ คนไทยใหญ่เรียกว่า ปวย อาสาสมัครส่วนมากกล่าวว่าโรคเอดส์น่ากลัวมากกว่าเพราะไม่มียารักษาแต่โรคนี้มียารักษา

อาการแสดงของโรคครั้งแรก ที่ปรากฏ คือ ผื่นคันแดง ไข้ ขึ้นตอนในการแสวงหา การรักษาครั้งแรก ส่วนมาก ซื่อยากินเอง ใช้ยาสมุนไพร ยาเมือง เนื่องจาก คิดว่า แพ้สารเคมี เป็นโรคผิวหนัง หรือเป็นเชื้อรา และกลุ่มอาสาสมัครส่วนมากจัดว่ามีฐานะยากจน มีรายได้พอดำรงชีวิตอยู่ ดังนั้นเมื่อเจ็บป่วยจึงต้องตัดสินใจเลือกการรักษาด้วยวิธีที่คิดว่ามีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาแต่ละครั้งไม่มากนัก โดยซื่อยากินเองหรือปล่อยให้อาการค่อยหายไปเองโดยไม่รักษา ผู้ที่ให้คำปรึกษาส่วนมากจะเป็นสมาชิกในครัวเรือนเป็นคนแรก การรักษาครั้งที่ 2 อาการยังปรากฏอยู่ เกือบครึ่งไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล สถานีอนามัย ค่ารักษาเสียแต่ค่าบำรุงไม่มาก การรักษาครั้งที่ 3 อาการเพิ่มมากขึ้น ปวด มีไข้เป็นตุ่ม มารับการรักษา ที่ สถาบันฯ แมคเคน หรือคริสเตียนคลินิก 54.5% ญาติพี่น้องที่เคยเป็น เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย แพทย์ประจำโรงพยาบาล จะเป็นผู้นำ การรักษาครั้งที่ 4 มีที่เหลือนบางส่วนที่สถานพยาบาลพยายามรักษาแต่ไม่หาย จะแนะนำให้มาที่สถาบันฯแมค จำนวนครั้งของการรักษาหลังจากการเจ็บป่วย มากกว่า 10 ครั้ง เกือบครึ่งหนึ่งไม่เคยมีอาการข้างเคียงของยา คิดว่าวิธีการรักษา แพทย์แผนปัจจุบัน จะสามารถรักษาโรคนี้ได้ 100%

ทางด้านจิตวิทยา โรคเรื้อนเป็นโรคที่สังคมมีความรังเกียจและกลัวมากที่สุดโรคหนึ่ง ทำให้ผู้ป่วยต้องหลบซ่อนตัวไม่สามารถเปิดเผยให้ใครรู้ว่าเป็นโรคเรื้อน ดังจะเห็นได้ว่าอาสาสมัครคิดว่าถ้าเพื่อนบ้านรู้

ความสัมพันธ์ก็จะเปลี่ยนแปลงในทางที่ไม่ดี ดังนั้นจึงพยายามที่จะปิดบังความจริงจากเพื่อนบ้านโดยบอกว่าแพ้ยา แพ้สารเคมี การปิดบังโดยไม่ยอมไปรับการรักษาย่อมมีผลกระทบ และก่อให้เกิดปัญหาทางการแพทย์ทางสาธารณสุข ทำให้การค้นหารักษา การควบคุมป้องกัน และฟื้นฟูสภาพ เป็นไปด้วยความยากลำบาก

อาสาสมัครมีความรู้สึกเสียกำลังใจขณะเจ็บป่วย ไม่อยากเข้าหมู่บ้าน आयเพื่อนฝูง การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป ไม่ค่อยได้ไปเยี่ยมญาติ บางคนเคยคิดว่าตัวตาย ในขณะที่เป็นในระยะ 5-6 เดือนแรก มีความรู้สึกไม่สบายใจ ไม่อยากอยู่เป็นคน คิดว่าทำไมถึงเป็นโรคที่สังคมรังเกียจ ความรู้สึกเมื่อรู้ว่าเป็นโรคเรื้อน ใจหาย วูบทำใจไม่ได้ หมดกำลังใจ กลัวลูกจะอายคนอื่น

ABSTRACT

This research is a qualitative study aiming at the seeking behavior of leprosy patients for the right treatment. 11 Patients at McKean Institute of Rehabilitation Center were being interviewed with an in-depth method which being constructed by the researchers. The questionnaires have been tested for content validity and tried out with the leprosy patients at McKean Institute of Rehabilitation Center, corrected and revised so that it is better understood and easier to answer. The data was collected from June 21, 1994 to July 26, 1994, coded and analyzed by Ethnographic program.

It was found that volunteers were educated in Pratum (Level) 1-4, could slightly read and write Thai language and mostly worked in labor occupation. From the in-depth interview most volunteers did not know what kind of leprosy they were infected with. They believed and aware that it was from fate which, in those days, people who had it would be driven out of their village. They thought the disease spread out mostly by eating and drinking with the patient, touching the patient's secretion, or having sex with them. Modern medicine should be the best way to prevent the spreading of the disease. Generally it was called "Khi Tood, Rook Ruen, Loom Luang, Thai Khow". Thai Yai people called it "Puey". Most volunteers said that AIDS was more dreadful since it could not be treated but Leprosy could.

First signs and symptoms were itchy red skin, rash or patch and fever. These are steps of their seeking behavior for treatment. Firstly they sought medication by themselves. It could be herbs or native medicine because they thought of chemical substance allergy, fungal or any skin disease. Another reason was that it was safer to have self treatment or just left it untreated because of poverty. They usually had limited cost for living and so decided to choose these ways to treat themselves which they thought was an efficient way. Their first counselor was their household members. Secondly, with the same symptoms, half of them sought for treatment at the hospitals or health centers by spending only little fee. Thirdly, with more severe symptoms such as pain, fever and nodule, they came to McKean Institute of Rehabilitation Center or Chiangmai Christian Clinic. 54.5% of them were advised by these people, such as their relatives who once had leprosy, health center personnel, and doctors from hospitals, to come to these two places. Fourthly, some of them were advised by some health institutes personnel where they had tried more than 10 times to give them treatment but finally failed, to come to McKean Institute. Half of the patients did not have side effects from the treatment. 100% thought the modern medicine could cure this disease.

Psychologically leprosy was one of the most objected, dreadful disease in society. Patient had to isolate themselves and could not let anybody know that they got infected for they feared that the

relationship with their friends would be changed worsely. Thus they tried to hide from the truth by telling that they have allergy from drugs or chemical substances. The hiding and not seeking for treatment then caused problem to medicine and had an impact for public health in finding new cases and treating them. Preventing and rehabilitating process is ever more difficult.

Volunteers were discouraging, ashamed and did not want to enter the village. Their lives pattern had been changed. They seldom visited their relatives. Some of them had suicidal thought. Their first feeling was like a shock at knowing they had leprosy. They could not control their mind, discouraging and feared that their children would be ashamed too.